

3. Sion, G. Psihologia vârstelor. Editura Fundației România de Măine, 2003. 256 p. ISBN 973-582-682-8.
4. Ștefanuț D.; Siomina-Ghițu, L.; Cordineanu, A.; Nagnibeada-Tverdohleb, T. Particularitățile adaptării școlare a elevilor din clasele gimnaziale: Ghid metodologic. Chișinău: Tipografia-Sirius, 2014. 264 p. ISBN 978-9975-57-146-3.
5. Vîrlan, M. Conflictul școlar: tipuri, cauze, soluții. In: *Psihologie, revista științifico-practică*. 2010, nr. 2, pp. 40-46. ISSN 1857-2502. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Conflictul%20școlar.pdf

CZU:37.015.3+159.922.7

COMUNICAREA CU PĂRINȚII –REFLECȚII PENTRU CADRELE DIDACTICE

PAVLENKO Lilia, dr., conf.univ.,
Catedra Psihopedagogie și Educație Preșcolară,
Universitatea de Stat din Tiraspol, Republica Moldova

Rezumat. *Conținutul articolului reflectă rezultate ale unor studii cu referire la problemele comunicării cadrelor didactice cu părinții. Subiectul dat rămâne a fi unul actual deoarece procesul de comunicare în continuu este supus schimbărilor social-economice, astfel cadrele didactice au nevoie să cunoască atât cu ce tipuri de dificultăți de comunicare se confruntă părinții, cât și modalități eficiente de depășire a acestora.*

Cuvinte-cheie: *comunicare, cadrele didactice, părinți, dificultăți de comunicare, modalități de depășire.*

Abstract. *The content of the article reflects the results of some studies regarding the communication problems of teachers with parents. This topic remains a current one because the process of continuous communication is subject to socio-economic changes, so teachers need to know both what types of communication difficulties parents face and effective ways to overcome them.*

Keywords: *communication, teachers, parents, communication difficulties, ways to overcome.*

Introducere

Atât pentru educația prezentă, cât și pentru formarea copilului în perspectiva adultului, *comunicarea* are un rol deosebit. Ea stă la baza oricărei intervenții educative. Accentul cade tot mai mult pe familie, pe sporirea rolului educației parentale, pe utilizarea întregii palete de retroacțiuni comunicaționale cu preșcolarii. Întregul proces de organizare și desfășurare a activității copilului este reglementat de matur prin comunicare. Prin urmare, problema competențelor comunicaționale îi privește deopotrivă pe cadru didactic / părinte și pe copii, fie că e vorba de perfecționare în cazul primilor, fie că e vorba de formare - dezvoltare în cazul celorlalți [5, p.19].

O relație pozitivă cu copilul intermediată de o comunicare pe măsură, motivațională, energică, optimistă, este esențială pentru creșterea unui copil fericit și capabil de succes în viitor.

Comunicarea pozitivă/eficientă clădește o atitudine de învingător și îl ajută să identifice mai ușor ce dorește în viață și să găsească soluțiile pentru a reuși. Dar pentru a putea *forma*, părinții trebuie ei înșiși *formați*. În speță, pentru a forma la copii competențe comunicative, părinții înșiși trebuie să poseze asemenea competențe, iar procesul de comunicare cu copiii este el însuși mijlocul de formare la aceștia a competențelor de comunicare. [5, p.7]. Deseori cadrele didactice ce activează în grădinițe reflectând asupra activității sale profesionale menționează că nu e atât de complicat de lucrat cu copiii, cât de comunicat cu părinții. Practic, fiecare cadru didactic ar putea aduce multe exemple de comunicare nereușită cu părinții: cineva dintre părinți evită ședințele, cineva învinuiesc educatorii în problemele apărute etc. Pentru un educator este important să cunoască structura, stilurile de comunicare, motivele unei comunicări nereușite, căile de soluționare a conflictelor apărute, modalitățile de eficientizare a comunicării. Anume în practica pedagogică comunicarea este una dintre componentele principale, inclusiv, aceasta prezintă și un indicator al măiestriei profesionale.

Metode și materiale

Cercetările arată că cei mai mulți educatori nu sunt prea optimiști atunci când sunt rugați să aprecieze acuratețea și eficiența comunicării cu părinții [1, 2, 3, 4]. Rezultatele mai multor cercetări realizate în cadrul Catedrei PEP, UST constată probleme de comunicare a cadrelor didactice cu părinții, a părinților cu copiii, inclusiv, în perioada pandemică. Spre exemplu, o cercetare realizată în anul 2019 în scopul determinării problemelor de comunicare a cadrelor didactice cu părinții a fost aplicat un chestionar care a arătat că cea mai mare parte dintre educatori dețin un nivel înalt în comunicarea cu părinții. Din cei 24 de educatori implicați în studiu doar 12,5% au constatat nivel scăzut.

Totodată, examinarea răspunsurilor educatorilor a scos în evidență motivele dificultăților de comunicare cu părinții:

- 83,34% dintre respondenți nu ajută părinții să-și însușească abilitățile de a-și analiza propriile dificultăți în comunicarea cu copilul și cauzele dificultăților în dezvoltarea acestuia;
- 79,8% dintre respondenți nu sunt compatibili cu iluziile și greșelile pedagogice ale părinților;
- 33,3% dintre respondenți nu fac cunoștință părinților în mod regulat cu organizarea, conținutul educației și educația copiilor, nu îi implică în schimbul de opinii cu privire la succesele și dificultățile din dezvoltarea copilului;
- 16,7% dintre respondenți în comunicarea cu părinții nu găsesc o abordare individuală a acestora, nu stabilesc parteneriate cu ei;
- același procent din respondenți (16,7%) nu știu cum să comunice cu publicul, nu au capacitatea de a implica părinții într-o discuție activă asupra problemei;

- 12,5% dintre respondenți nu sunt capabili să privească situația de interacțiune cu părinții prin ochii lor, nu le înțeleg sentimentele și comportamentul;
- la fel, 12,5% dintre ei nu arată suficientă flexibilitate în conflict și în situații dificile de comunicare cu părinții.

Un alt studiu (2021) la care au participat 22 părinți referitor la determinarea atitudinii părinților față de grădiniță a arătat că în mare parte (50% dintre subiecți cu plăcere și 30% dintre subiecți mai des cu plăcere) optează pentru faptul că copilul este atras de grădiniță, dorește să meargă la grădiniță, ceea ce vorbește despre un mediu favorabil al grupului de copii și care se datorează implicării educatorului. 85% dintre părinți în mare măsură înțeleg în ce constă munca unui educator și cunosc atribuțiile acestuia comparativ cu 15% dintre părinți care conștientizează acest fapt în măsură mai mică. La întrebarea *De unde părinții dețin informații despre grădiniță* (în parte, și despre munca educatorului) sursele de informație variază: cele mai multe date sunt obținute de la educator (55%), apoi de la alți părinți (20%), mai puține din ceea ce observă părinții zi de zi (10%) și doar 5% de la managerul grădiniței. Astfel, principala sursă de informație rămâne – educatorul. La întrebarea ce așteptări au părinții de la instituția preșcolară au fost obținute următoarele răspunsuri: - să prezinte mai multe informații despre copii, dificultățile, succesele lui – 100%; să desfășoare lucrări interesante cu părinții – 50%; - să organizeze întâlniri cu un psiholog, asistent medical, medic – 40,9%; - să îmbunătățească calitatea educației și a activității educaționale – 31,8%; - să crească respectul pentru părinți – 18%; - să schimbe atitudinea față de copii – 13,6%.

În același studiu (2021) a fost aplicat un chestionar adresat educatorilor pentru a cunoaște părerile lor despre problemele de comunicare cu părinții. Chestionarul a inclus 18 întrebări, răspunsurile cărora sunt prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1. Opiniile educatorilor vizavi de comunicarea cu părinții (%)

ÎNTREBĂRI	DA	NU
1. În conținutul comunicării cu părinții, iau în considerare condițiile de creștere familială a fiecărui copil; structura familiei în care trăiește; experiență parentală?	100%	0
2. Cunosc în mod regulat părinții cu organizarea conținutului educației copiilor, îi implic în schimbul de opinii cu privire la succesele și dificultățile din dezvoltarea copilului	100%	0
3. În comunicarea cu părinții, este posibil să se găsească o abordare individuală a membrilor familiei copilului, să se stabilească relații de încredere, de parteneriat?	100%	0
4. Am capacitatea de a susține emoțional încrederea părinților în propriile puteri	80%	20%

pedagogice?		
5. Sunt capabil să privesc situația interacțiunii cu părinții prin ochii taților și a mamelor, să înțeleg sentimentele părinților și semnificația comportamentului lor?	80%	20%
6. Cunosc tehnica comunicării dialogate (fără judecată)	100%	0
7. Arat suficientă flexibilitate în conflict și în situațiile dificile de comunicare cu părinții?	80%	20%
8. De regulă, sunt compatibil cu amăgirile și greșelile părinților în creșterea unui copil?	80%	20
9. Știu cum să comunic cu audiența părinților, abilitatea de a-i implica în discuția activă a problemei discuției etc.	100%	0
10. Este posibil să se dezvolte un interes activ al părinților în creșterea copilului, o atitudine conștientă față de rolul lor?	100%	0
11. Ajut părinții să-și stăpânească abilitățile de a-și analiza propriile dificultăți în comunicarea cu copilul și cauzele dificultăților în dezvoltarea acestuia?	100%	0
12. Folosesc diferite moduri de a activa nevoia părinților de a observa copilul în diferite situații de viață la grădiniță și acasă, pentru a reflecta asupra motivelor comportamentului său?	100%	0
13. Îmbogățesc experiența părinților cu abilitățile de a organiza o comunicare bogată emoțional cu copilul din familie?	100%	0
14. Cunosc metodele de studiu a experienței educației familiale, am suficiente cunoștințe despre familie, pe care le folosesc în comunicarea individuală și diferențiată cu părinții?	90%	10%
15. Dezvolt interesul părinților pentru citirea științei populare, literatura de ficțiune despre educația familiei?	60%	40%
16. Țin cont de opiniile și cererile părinților cu privire la diferite probleme de organizare a vieții copiilor într-un grup, mă bazez pe punctul lor de vedere în luarea deciziilor pedagogice și organizaționale?	60%	40%
17. Este posibil să uniți părinții pentru a ajuta la rezolvarea diferitelor probleme, a crea o atmosferă de proprietate și comunitate de interese?	70%	30%
18. Folosesc instrumente de text vizual în contactele cu părinții cu informații operaționale despre viața copiilor din grup și perspectivele acestuia?	100%	0

Răspunsurile educatorilor la întrebările chestionarului denotă în mare parte că: - ei dețin capacități de a comunica cu părinții, de a ține cont de experiența acestora (100%); - abordează individual părinții, încearcă să stabilească relații de încredere, cunosc tehnica comunicării dialogate (fără judecată), dezvoltă un interes activ al părinților în creșterea copilului, o atitudine conștientă față de rolul lor, ajută părinților să-și stăpânească abilitățile de a-și analiza propriile dificultăți în comunicarea cu copilul și cauzele dificultăților în dezvoltarea acestuia, folosesc diferite moduri de a activa nevoia părinților de a observa copilul în diferite situații de viață la grădiniță și acasă, pentru a reflecta asupra motivelor comportamentului său; folosesc instrumente de text vizual în contactele cu părinții cu informații operaționale despre viața copiilor din grup și perspectivele acestuia (100%); - au suficiente cunoștințe despre familie, pe care le folosesc în comunicarea individuală și diferențiată cu părinții (90%); - cea mai mare parte dintre subiecți au capacitatea de a susține emoțional încrederea părinților în propriile puteri pedagogice, manifestă empatie, arată suficientă flexibilitate în conflict și în situațiile dificile de comunicare cu părinții, sunt compatibili cu amăgirile și greșelile părinților în creșterea unui copil (80%); - văd posibilitatea de a uni părinții pentru a ajuta la rezolvarea diferitelor probleme, a crea o atmosferă cooperantă și comunitate de interese (70%); - țin cont de opiniile și cererile părinților cu privire la diferite probleme de organizare a vieții copiilor într-un grup, se bazează pe punctul lor de vedere în luarea deciziilor pedagogice și organizaționale; dezvoltă interesul părinților pentru citirea științei populare, literaturii de specialitate despre educația familiei (60%).

În cadrul unei alte anchete aplicate în perioada pandemică (2020) la care au participat 38 de părinți la una din întrebări *La care probleme/întrebări Dvs. ați dori să primiți ajutor/sprijin din partea specialistului (cadrului didactic)?* s-a constatat că fiecare al treilea părinte este interesat de cunoașterea unor modalități de dezvoltare/stimulare a vorbirii preșcolarului acasă; fiecare al 4-lea părinte vrea să cunoască cum să-și motiveze copilul să realizeze sarcinile propuse. Este solicitat ajutorul specialistului și în desfășurarea la domiciliu a unor activități de divertisment (15-17% dintre subiecți). La fel, părinții vor să cunoască ce competențe comunicative trebuie să dezvolte copiii la vârsta preșcolară etc.

Dacă ne referim la ajutorul pe care îl solicită părinții de la cadrele didactice în perioada de pandemie referitor la îmbunătățirea comunicării cu copii, răspunsurile părinților ar putea servi drept indicatori pentru specialiștii din domeniu în a reflecta asupra unui suport pedagogic.

Rezultate și discuții.

Analiza rezultatelor obținute la studiile date a permis punctarea următoarelor idei:

- Părinții optează pentru servicii educaționale mai calitative, pentru o comunicare mai eficientă cu educatorul.

- Pe lângă informația obținută de la cadrele didactice, părinții își doresc o comunicare mai productivă cu specialiștii în domeniu: cu psihologi, medici pentru a-și cunoaște mai bine nevoile copilului,
- Perioada de pandemie a introdus schimbări atât macrosociale, cât și microsociale la nivel de comunicare în familie, comunicare părinți-copii. Aflarea în criza pandemică a făcut să fie simțite unele probleme legate de comunicarea părinților cu preșcolarii ce careva timp au fost limitați în a socializa cu semenii, iar părinții, la rândul lor, au fost nevoiți să se afle în izolare, astfel perioada de comunicare în sânul familiei s-a extins. Această intervenție a făcut ca părinții să solicite sprijinul cadrelor didactice în cunoașterea și aplicarea unor metode pedagogice cu referire la dezvoltarea și educarea copilului.
- Perioada de pandemie, pe de altă parte, a arătat că cadrele didactice au să dea dovadă de o sensibilitate mai înaltă la schimbările apărute și să ofere părinților ajutorul necesar în o cunoaștere mai bună a nevoilor copilului și modalităților de eficientizare a comunicării.
- Datele oferite au dovedit că majoritatea educatorilor investigați își cunosc și îndeplinesc atribuțiile sale de educator în lucru cu părinții la cote înalte, dar, totodată întâlnesc momente ce solicit atenție sporită, cum ar fi, manifestarea insuficientă a sensibilității față de problemele părinților în educația copiilor, creșterea interesului părinților față de literatura de specialitate, implicarea mai activă a părinților în rezolvarea unor probleme educaționale, creșterea coeziunii grupului de părinți.

Respectiv, această informație denotă că părintele de astăzi este unul mai interesat de procesul educational, optează pentru servicii educaționale de calitate, deci, este mai cooperant, mai deschis, pregătit pentru o colaborare mai strânsă cu instituția preșcolară și un educator are să-și eficientizeze lucrului său în implicarea activă a părinților în procesul educational.

În continuare, sunt propuse unele modalități de comunicare educator-părinte propuse de specialiști care s-au dovedit a fi eficiente în contextul descris:

- Ședințele cu părinții în cadrul cărora cel mai eficient sunt exersate diverse tehnici de comunicare, varia forme de relaționare cu părinții, discutate situații de problemă, simulate jocuri de rol etc. unde părinții pot discuta cele mai ardente probleme referitor la dezvoltarea copiilor și sunt provocați în a adresa și răspunde la întrebări.
- Consultații periodice individuale cu părinții - ele presupun abordarea subiectelor ce tine strict de un anumit copil și o anumită problemă, educatorul explică apariția acesteia și vine de comun acord cu anumite soluții.

- Întâlniri cu alți specialiști din domeniu: managerii instituției, medici, psihologi invitați etc. solicitați de părinți. Ele presupun împărtășirea de informații despre copil, cunoașterea cu modul de realizare a programului educațional din creșă/grădiniță și specificul dezvoltării copilului pentru fiecare vârstă și, în mod special, al copilului lor. Astfel părinții vor înțelege mai bine cum pot să-l ajute pe copil în dezvoltarea sa și vor înțelege că implicarea lor este fundamentală pentru bunăstarea copilului.
- Convorbirile prin telefon, email - modalitate de a transmite rapid și succinct informațiile importante. Contactul permanent cu părinții stimulează implicarea acestora și dorința lor de colaborare. Ora optimă pentru convorbirile telefonice/email este între 19:00/21:00. Aceste convorbiri trebuie să fie dozate pentru nu a răpi timpul liber rezervat familiei.
- Comunicarea prin rețelele de socializare: grupuri pe viber sau whatsapp - prin aceste grupuri sunt transmise informațiile referitor la activitățile copilului pe parcursul zilei, diferite evenimente din cadrul grădiniței etc. [6].

Specialiștii susțin că comunicarea dintre educator și părinte este un proces pe cât de necesar, pe atât și de anevoios [4,5, 7]. În colaborarea cu părinții cadrul didactic trebuie să comunice deschis, transparent, asertiv, empatic, pozitiv. Pentru aceasta e bine de încercat de cunoscut cât mai bine părinții, interesele lor, munca lor, familia lor; de oferit bunăvoință și senzația că sunt bineveniți; de acceptat sugestiile lor, astfel se vor implica mult mai mult și cu dăruire în sprijinirea copilului și a grădiniței; de a fi deschis pentru dialog; de a evidenția părțile pozitive ale copilului; de a manifesta interes, curiozitate în discuție, asculta empatic; de a invita, implica părinții la activități unde pot ajuta cu anumite informații, aplicații practice, experiențe de viață sau profesionale; de a nu eticheta copiii în fața grupului de părinți și nu emite judecăți de valoare care să-i stânjenească pe unii părinți [5].

În concluzie, înțelegerea importanței comunicării în activitatea pedagogului înaintea specialiștilor din sfera pedagogiei și psihologiei obiective de a căuta și realiza căi și mecanisme pentru pregătirea profesională a cadrelor didactice într-o societate mereu în schimbare. Aceste schimbări au loc și în colectivele părintești unde cresc așteptările față de calitățile personale și profesionale ale cadrelor didactice, manifestările acestora în viața socială, profesională. Eficientizarea comunicării cadrului didactic cu părinții depinde nu doar de atitudinea părintelui față de grădiniță, în parte, față de educator, ci și viceversa, de interesul cadrului didactic pentru problemele educaționale cu care se confruntă părintele, suportul profesional acordat în creșterea și educarea copilului, varietatea modalităților de comunicare.

Bibliografie

1. Bolboceanu, A. și alți. Rolul părinților și al cadrelor didactice în învățarea pe tot parcursul vieții. Ghid teortico-metodologic, ISE, Chișinău 2019.

2. Bortes, A. Cinci tehnici de comunicare eficientă cu părinții. www.kidizi.ro
3. Cremene, U.; Stoica, R. Sfatul psihologului: cum trebuie să fie comunicarea dintre un părinte și educator. 2016. <https://www.qbebe.ro/psihologie/educatie>
4. Ghidul Cadrelor Didactice pentru Educația Timpurie și Preșcolară. MECC, UNICEF, 2008.
5. Dima, A.; Pelivan, V. Curriculum de educație parentală și metodologia de organizare și realizare a programelor de educație parentală. Chișinău, 2018, 38p.
6. Dumbrava, I. Comunicarea cu părinții. www.slideshaer.net
7. Кильдюшова, Е.В. Эффективные приемы общения с родителями. <https://go.mail.ru/redirect>

CZU: 37.015.3+159.922.7

MOTIVE ȘI CONSECINȚE ALE FENOMENULUI BURNOUT LA PEDAGOGI

PAVLENKO Lilia, dr., conf.univ.,
Universitatea de Stat din Tiraspol, Republica Moldova
CERNOLEV Mariana, masterandă,
programul de studii Psihologie socială și a familiei,
Universitatea de Stat din Tiraspol, Republica Moldova

Rezumat. *Regimul încărcat, numărul mare de sarcini, lipsa timpului liber deseori duc la un dezechilibru personal al pedagogilor cu solicitările înaintate, fapt ce se soldează cu arderea profesională a acestora. Cunoscută sub denumirea de fenomenul burnout, arderea profesională are un impact negativ asupra stării psihice, relațiilor cu familia, cu colegii, cât și asupra calității muncii.*

Conținutul articolului reflectă una dintre cele mai majore probleme cu care se confruntă pedagogii astăzi, și anume, suprasolicitările la locul de muncă. Înțelegerea motivelor și consecințelor fenomenului dat în rândul pedagogilor va diminua impactul acestuia asupra stării de bine, calității muncii, climatului organizational.

Cuvinte - cheie: *ardere emoțională, fenomenul burnout, stres profesional, pedagogi, epuizare.*

Abstract. *The busy regime, the large number of tasks, the lack of free time often lead to a personal imbalance of the pedagogues with the submitted requests, which results in their professional burning. Known as the burnout phenomenon, burnout has a negative impact on the mental state, relationships with family, colleagues, and the quality of work.*

The content of the article reflects one of the biggest problems facing educators today, namely, overwork at work. Understanding the reasons and consequences of this phenomenon among educators will reduce its impact on well-being, quality of work, organizational climate.

Keywords: *emotional burnout, burnout, professional stress, teachers, burnout.*